

Kjønnsforskningens metodologiske landskap

En viktig ny antologi for teori og praksis

Kolankiewicz, Marta, Mia Liinason & Maja Sager (red.) 2024. *Genusvetenskapliga forskningsmetoder*. Nordic Academic Press. (449 pages)

EN FAGBOK OM tverrfaglig feministisk forskningsmetoder, utgitt på et skandinavisk språk, er relativt sjelden kost. Til sammenligning, kom den siste tilsvarende boken, med tittelen *Kjønnsteori*, i Norge ut i 2008 (Mortensen, Egeland et al. 2008).¹ I Danmark kom Nina Lykke sin *Kønnsforskning: En guide til feministisk teori, metodologi og skrift* ut samme år (Lykke 2008, og utgitt på svensk i 2009). En viktig faktor er nok at vi i Skandinavia i stor grad leser og diskuterer engelskspråklig original-litteratur, skrevet av feltets globale tungvektene. Men problemet med dette er noe som tematiseres allerede på første side i den nye antologien *Genusvetenskapliga forskningsmetoder* (2024). Der skriver redaktørene Maria Kolankiewicz, Mia Liinason og Maja Sager at de ønsker et «fokus på *ett samtal* om vilka metoder, tillvägagångssätt och metodologiske ställningstaganden som kan forstås som genusvetenskapliga» (11, min uthevning). Det særskilt verdifulle ved antologiens prosjekt er nettopp dens uttalte ambisjon om å etablere en *samtale* snarere enn å 'bare' gjengi eller tilpasse internasjonal faglitteratur til en svensk kontekst. En samtale forutsetter en dialogorientert formidling av kunnskap og erfaring,

DOI: 10.34041/ln.v3i12.64658

lambda nordica 2/2026

© The authors. Published by Föreningen Lambda Nordica under the CC-BY-4.0 license.

der forfatterne ikke bare presenterer metodiske verktøy, men samtidig posisjonerer dem i relasjon til hverandre og til feltets utvikling. Dette er et annet – og mer krevende – prosjekt enn å presentere engelskspråklige teorier i skandinavisk språkdrakt. I stedet inviterer antologien leseren inn i et levende, lokalt forankret faglig fellesskap, der svenske forskeres egne bidrag, erfaringer og metodologiske refleksjoner står i aktiv utveksling med de internasjonale tradisjonene som har formet feltet.

En slik dialogorientert form er særlig viktig i en lærebok for studenter, både fordi feministisk kunnskapsproduksjon historisk vektlegger kollektivitet, relasjonalt og situert kunnskap, og fordi den bidrar til at studenter får innsikt i hvordan metoder *brukes* og *fortolkes* i praksis. Denne ambisjonen om å skape en løpende, flerstemmig samtale lykkes redaktørene og forfatterne i stor grad med gjennom bokens 25 kapitler, som samlet fremstår som mer enn en samling tekster: de fungerer som en dynamisk samtale om hva genusvitenskapelig metode er og kan være i en skandinavisk forskningskontekst.

Denne anmeldelsen vurderer antologiens faglige bidrag og dens anvendelighet som lærebok for studenter. Boken er organisert i to hoveddeler, i tillegg til redaktørenes introduksjonskapittel. Den første delen, kalt «Den genusvetenskaplige forskningsprosessen», inneholder åtte kapitler som tar for seg sentrale begreper og konsepter i den tverrvitenskapelige kjønnsforskningen, slik som situering (Maja Sager), trans og queer i forskningsfeltet (Irina Schmitt) transnasjonal feminisme (Mia Liinason), og kreativ skriving (Ulrika Dahl). Kapitlene er velskrevet og grundige, med relevante case studies fra både forfatternes egen forskning og analyser av andres metodologiske tekster.

Den andre hoveddelen, «Metoder for genusvetenskaplig forskning», inneholder hele sytten kapitler, som alle går i dybden på konkrete praktiske metoder i ulike typer forskningsprosjekter. Temaene er svært vidtrekkende, blant annet digital etnografi, semistrukturerte intervjuer, aksjons- og aktivisme-forskning, muntlig historie, og kollektivt minnearbeid.

Kapitlene lykkes i stor grad med å skrive frem et tydelig kjønnsforskningsperspektiv på både begreper og metoder som vi også finner i andre disipliner innenfor humaniora og samfunnsvitenskap. Forfatterne

viser hvordan metodiske verktøy som etnografi, diskursanalyse eller narrativ metode får nye analytiske implikasjoner når de forstås gjennom et genusvitenskapelig og feministisk teoretisk rammeverk.

Redaktørenes introduksjonskapittel setter et tydelig rammeverk for boken i sin helhet, og det fungerer svært godt som en generell innføring i kjønnsforskningens særegne kunnskapsprosjekt, og hvordan det samtidig er tverrfaglig orientert.

Som helhet etablerer antologien en fruktbar dialog mellom pågående svensk kjønnsforskning på metode, teori og praksis, og de internasjonale teoretiske tradisjonene som har formet fagfeltets utvikling og egenart. Boken formidler dermed både den lokale forskningsfronten og de globale faglige strømningene som kjønnsforskningen springer ut av, og bidrar til å synliggjøre hvordan disse nivåene gjensidig beriker hverandre.

Redaktørene har samlet et imponerende mangfold av perspektiver og metodiske tilnærminger, og resultatet er en antologi som kombinerer høy pedagogisk kvalitet med en solid faglig bredde – noe som i seg selv er en krevende oppgave i et så variert og tverrfaglig felt som kjønnsforskningen.

I forlagets bokomtale står det at kapitlene kan leses uavhengig av hverandre, og det er jeg absolutt enig i. Innholdsmessig er boken svært grundig og vidtrekkende, gjennomgående skrevet i et tydelig og tilgjengelig språk uten å bli (over)forenklet, og med gode, aktuelle eksempler skrevet av aktive forskere med ekspertise på det de skriver om. Kapitlene har gjennomgående tydelig struktur, læringsmål, og begrepsforklaringer; tematisk utvalg og bredde er imponerende, og passer godt for svenske og skandinaviske studenter. Jeg har selv brukt noen av kapitlene i egen undervisning på innføringsemne i kjønnsstudier, for å introdusere nye studenter til sentrale perspektiver som situering (Maja Sager) og interseksjonalitet (Diana Mulinari) skrevet på et skandinavisk – og dermed mer tilgjengelig – språk, og som et utgangspunkt for videre lesning av originale, klassiske tekster i feltet på engelsk, slik som av Donna Haraway og Patricia Hill Collins.

Samtidig kunne den nesten 450 sider lange antologien med fordel vært ytterligere pedagogisk tilrettelagt når det gjelder layout, struktur og tydelighet i læringskomponenter. Mens flere kapitler inneholder opp-

summeringer eller praktiske råd i punktform, mangler andre tilsvarende tydelig støtteverktøy. Innholdsfortegnelsen gir kun oversikt over hovedkapitlene, slik at lesere må bla seg frem for å finne underinndelinger, oppsummeringer og nøkkelverktøy. I en studiehverdag der mange studenter strever med å orientere seg i omfattende pensum, og vi undervisere opplever at mange studenter ikke leser pensum, kunne en mer inkluderende og visuelt støttende organisering – for eksempel i form av flere figurer, illustrasjoner, tydeligere boksoppsett og en mer detaljert innholdsfortegnelse – gjort boken enda mer tilgjengelig og mindre overveldende.

Genusvetenskapliga forskningsmetoder er et etterlengtet og svært solid bidrag til den skandinaviske faglitteraturen om feministiske forskningsmetoder. Antologien lykkes både i å gi en grunnleggende introduksjon til sentrale begreper og forskningsprosessens teoretiske premisser, og i å presentere et imponerende spekter av metodiske tilnærminger som reflekterer bredden i dagens kjønnsforskning. Redaktørene har skapt en helhetlig og faglig sterk antologi som formidler feltets kompleksitet på en tilgjengelig og pedagogisk måte, og som samtidig viser hvordan svensk forskning står i aktiv dialog med internasjonale teoretiske tradisjoner.

Bokens eneste svakhet ligger i at den, til tross for sin tydelige didaktiske ambisjon, kunne vært enda bedre tilrettelagt visuelt og strukturelt for studenter som møter faget for første gang, for å styrke dens funksjon som innføringsbok for et bredt spekter av studenter. Til tross for dette fremstår antologien som et fremragende verk. Den anbefales varmt som pensumlitteratur i innførings- og metodeemner i kjønnsstudier og tilstøtende emner, og som et nyttig referanseverk for undervisere og forskere som ønsker oppdaterte, skandinavisk forankrede metodologiske perspektiver og oppdaterte referanser på forskningsfeltet. Dette er en bok som vil kunne tjene den skandinaviske kjønnsforskningen svært godt i årene fremover.

**ELISABETH LUND ENGBRETSSEN,
UNIVERSITETET I STAVANGER**

REFERANSER

- Branlat, Jennifer, Ingvil Hellstrand, Sara Orning. 2026. *Å gjøre kjønn*. Oslo. Fagbokforlaget. Under utgivelse.
- Lykke, Nina. 2008. *Kønnsforskning: En guide til feministisk teori, metodologi og skrift*. Samfundslitteratur.
- Mortensen, Ellen, Egeland, Cathrine et al. 2008. *Kjønnsteori*. Oslo: Gyldendal Akademisk.

NOT

1. En ny fag-antologi, *Å gjøre kjønn*, publiseres av Fagbokforlaget i 2026 (Branlat, Hellstrand, Orning, red.)